

Iin kunta
Jokisuuntie 2
91101 Ii
kirjaamo@ii.fi

LAUSUNTO

12.10.2020

Dnro 343 /2020

Viite: Lausuntopyyntönnö 15.9.2020

JAKKUKYLÄN OSAYLEISKAAVAN 2040 EHDOTUS

Iin kunta valmisteleo oikeusvaikutteista osayleiskaavaa Jakkukylään. Kaavalla halutaan mahdollistaa rantavyöhykkeen ulkopuolisen alueen hallittu täydennysrakentaminen. Kaavassa osoitetaan rakentamispaiikkoja rantavyöhykkeelle ja muu alue on jaettu vyöhykkeisiin luokittelemalla maa- ja metsätalousvaltaisia alueita.

Kaava sijoittuu Kiimingin ja Oijärven paliskuntien alueelle niin, että Iijoen pohjoispuoli on Oijärven, ja eteläpuoli Kiimingin paliskuntaa. Oijärven paliskunnan suurin sallittu poroluku on 1300 ja poronomistajia on 51. Kiimingissä vastaavat luvut ovat 800 eloporoa ja 30 osakasta. Paliskuntien poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen luonnonlaitumilla vuotuisen laidunkiertonsa mukaisesti.

Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoitolaki (848/1990) (PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoitolaki turvaa elinkeinon aseman ja säätää poronhoidolle sen perusedellytyksen, vapaan laidunnusoikeuden (PHL 3 §): ”Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.” Se tarkoittaa poroille oikeutta ottaa ravintonsa vapaasti luonnosta, muutamien poikkeuksin. Poronhoitolaissa määritellyt rajoitukset tarkoittavat, että porot eivät saa aiheuttaa vahinkoa saamelaisalueen eteläpuolella vakinaisesti asuttujen talojen pihapiireissä tai viljelyksillä (PHL 31 §). Poronhoitolain 53 § osaltaan turvaa poronhoito-oikeutta, sillä se säätää: ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.

Voimassa olevan Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan poronhoitoalueen rajaa koskevan merkinnän määräys kuuluu: *Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden käytön osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.* Maakuntakaavassa on myös osoitettu poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä kohteita, mutta niitä ei sijoitu Jakkukylän kaava-alueelle.

Poronhoito kaavassa

Alueen paliskunnat ja Paliskuntain yhdistys on tunnistettu kaavaslostuksessa osallisina, mikä on tärkeää. Paliskuntien toimintaa suunnittelualueella on tarkasteltu Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan liitekarttojen avulla ja maakuntakaavan ohjaus poronhoidon huomioon ottamisen osalta on

muutenkin tunnistettu kaavaselostuksessa. On hyvä, että maakuntakaavassa tehtyä työtä hyödynnetään kunnan osayleiskaavoituksessa. Molemmilla paliskunnilla on toimintaa kaava-alueella, jotka on tärkeä turvata. Kaava-alueelle sijoittuu etenkin paliskuntien talvilaidunalueita ja Kiimingin paliskunnan puolelle, yksityismaalle, Perkkauksen erotusaitapaikka ja osittain toisen erotusaitapaikan kokoamisaluetta. Kiimingin paliskunnalla on myös kaava-alueen länsirajalla esteaita, jonka tarkoitus on pitää porot poronhoitoalueella. Sen toimivuus on tärkeää varmistaa. Oijärven paliskunnalla on kaava-alueella lähinnä alkutalven laitumia ja alueelle sijoittuu yksi pyyntiaita. Porot otetaan kotitarhoihin, kun ne tulevat kaava-alueelle ja ne päästetään kotitarhoista kevään tullen kesälaitumille, jotka sijaitsevat kauempana Jakkukylästä. Jakkukylässä asuu useita kummankin paliskunnan poronhoitajaperheitä ja kaava-alueella sijaitsee heidän yksityisiä tarha-aitojaan, joiden pitäminen alueella tulee olla mahdollista jatkossakin.

Alueen poronhoito on otettu huomioon kaavakartalla useilla tavoilla. Kaavaan on rajattu paliskuntien laidunalueille M-alueelle osa-aluemerkintänä Luontaiselinkeinojen kehittämisen kohdealue, jota koskeva määräys kuuluu:

Alueen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee ottaa huomioon luontaiselinkeinojen tarpeet ja toimintaedellytykset. Nuolen suunta osoittaa viivarajauksen puolen, jota merkintä koskee.

Porotilojen talvitarha-alueet on merkitty informatiivisella Porojen talvilaidun – merkinnällä, johon liittyy selitys:

Alueella sijaitsee tai tulee sijaitsemaan porotilan talvilaidun.

Merkinnän nimen ja selityksen ”talvilaidun” sanan voisi korvata termillä ”porotarha” tai ”porojen talvitarha” niiden erottamiseksi varsinaisista laidunalueista, joilla porot laiduntavat vapaasti PHL oikeutamana.

Porotalouden poro- tai erotusaita -merkinnällä on osoitettu Kiimingin paliskunnan esteaita. Sitä koskeva määräys kuuluu:

Aitaan tehtäviä uusia aukkoja tulee välttää ja käyttää jo olemassa olevia aukkoja sekä veräjiä.

Merkintä ja kaavamääräys ovat hyvät ja perustellut ja edesauttavat poroaidan toimivuuden säilymistä.

Poronhoitoa koskee kaavaluonnoksessa myös yleinen kaavamääräys, joka kuuluu:

Poronhoitoalue:

Koko kaava-alue on poronhoitoaluetta. Rakennettaessa poronhoitoalueella on huomioitava poronhoitolain 3 § takaama porojen vapaa laidunnusoikeus. Alueen tarkemmassa suunnittelussa, kuten uudisrakentamisessa ja reittien suunnittelussa sekä toteutuksessa on pyrittävä turvaamaan poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Kaavassa osoitetaan alueelle paljon uutta asutusta, ja sitä on lisäksi mahdollista rakentaa suunnittelu- tarveratkaisuilla M-4 alueille. Poronhoidon edellytysten turvaaminen tarkemmassa suunnittelussa on siksi tärkeää, kuten myös informaation välittyminen porojen vapaasta laidunnusoikeudesta ja porotilojen talviaikaisesta toiminnasta kaava-alueella. Tulevaisuudessa informaatio alueen sijainnista poronhoitoalueella välittyy ainakin kaavan kautta, mutta siitä olisi hyvä tiedottaa myös muuten tonttien luovutusten yhteydessä.

Kaavasta käytiin ehdotusvaiheessa neuvottelut alueen paliskuntien kanssa. Tämä on hyvä menettelytapa ja edesauttaa tietojen ja elinkeinon tarpeiden välittymistä, sekä poronhoidon ja muun maankäytön yhteensovittamista. Paliskuntien kannanotot on otettu kaavaehdotuksessa huomioon neuvottelussa sovitulla tavalla. Paliskuntain yhdistyksellä ei ole muuta huomauttamista kaavasta.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao